

ALTERACIONS EN ELS MOVIMENTS DE L'ESÒFAG: Acalàsia, Espasmes de l'esòfag i Altres

DEFINICIÓ

L'esòfag és el segment inicial del tub digestiu, i comunica la faringe amb l'estómac. Té una longitud aproximada de 25 a 35 cm i la seva tasca fonamental és transportar els aliments i begudes fins a l'estómac. En cada un dels extrems de l'esòfag hi ha una vàlvula (esfínter) que permet el pas del que s'empassa i impedeix que torni enrere. Aquestes vàlvules o esfínters reben el nom d'esfínter esofàgic superior i esfínter esofàgic inferior (o càrdies).

Perquè els aliments progressin, l'esòfag es mou d'una forma molt organitzada, de tal manera que tant els sòlids com els líquids són propulsats cap a l'estómac i no es queden aturats o pugen (regurgiten). Quan per alguna alteració en l'esòfag aquests moviments no es produeixen, o fallen, el menjar o la beguda es poden quedar encallades a l'esòfag. En algunes malalties, els moviments són desorganitzats o massa forts i poden produir dolor al pit. D'altra banda, si les vàlvules (especialment la vàlvula inferior anomenada esfínter esofàgic inferior o càrdies) es tanquen massa, també es dificulta el pas dels aliments.

Les alteracions greus dels moviments de l'esòfag no són molt freqüents, encara que molta gent ha tingut alguna molèstia d'aquest tipus en alguna ocasió de la seva vida. Les malalties més importants dels moviments de l'esòfag són l'acalàsia, els espasmes de l'esòfag i les alteracions produïdes per l'existència d'altres malalties més generals com la diabetis o la esclerodèrmia.

L'**acalàsia** és una malaltia de l'esòfag en la qual aquest deixa de moure's i, a més, l'esfínter esofàgic inferior es tanca amb una pressió excessiva, o no es relaxa adequadament. Tot això dificulta el pas del menjar i la beguda des de l'esòfag a l'estómac.

L'**espasme esofàgic difús** és una malaltia de l'esòfag en la qual aquest es mou de forma desorganitzada, de vegades exagerada i amb massa força, en forma d'espasmes. A causa d'això, els aliments es poden quedar aturats a l'esòfag, o produir dolor al pit.

En algunes malalties com l'**esclerodèrmia**, o menys freqüentment en la **diabetis**, s'afecten els moviments normals de l'esòfag i pot aparèixer dificultat perquè passin els aliments fins a l'estómac.

CAUSES

Tant en l'acalàsia com en els espasmes de l'esòfag no se sap realment quina és la causa que els produeix. La realitat és que els nervis que controlen els moviments de l'esòfag estan danyats, però sense que se sàpiga el motiu. Aquestes malalties poden aparèixer a qualsevol edat i en qualsevol lloc del món sense que encara es conegui el motiu ni es puguin prevenir.

En els casos en que les alteracions dels moviments de l'esòfag apareixen en una persona amb esclerodèrmia o amb diabetis, la causa és que la mateixa malaltia ha afectat les parets o els nervis de l'esòfag.

SÍMPTOMES PRINCIPALS

El símptoma principal de les alteracions dels moviments de l'esòfag és la dificultat per passar el menjar, ja siguin els sòlids, els líquids o tots dos; en termes mèdics a això se li diu disfàgia.

De vegades els aliments es queden totalment aturats dins de l'esòfag i el pacient té la necessitat de treure'ls per la boca (regurgitació). No és infreqüent que el malalt s'hagi d'aixecar de la taula quan està menjant per expulsar els aliments.

Quan hi espasmes a l'esòfag de vegades es produeix un dolor al pit que pot ser molt semblant al de l'infart de miocardi.

Si la dificultat per passar els aliments és important i dura cert temps s'acaba produint pèrdua de pes.

PROVES ÚTILS PER FER EL DIAGNÒSTIC

Davant la presència de qualsevol dels símptomes anteriorment descrits, és imprescindible consultar el metge que valorarà la realització de proves digestives per establir un diagnòstic precís i buscar el tractament més adequat. Aquestes proves ens permetran saber dues coses:

1) Hi ha una lesió dins de l'esòfag ? i 2) Hi ha alguna alteració en els seus moviments?

Per contestar la primera pregunta es sol realitzar l'endoscòpia digestiva. Consisteix en la introducció d'una sonda per la boca, que té una càmera en la seva punta, i permet veure amb molta precisió l'esòfag, l'estómac i el duodè. No obstant això, en els casos de malalties dels moviments de l'esòfag moltes vegades aquesta prova és normal i serveix fonamentalment per descartar altres malalties com l'esofagitis, les estenosis per altres causes o el càncer d'esòfag.

Per contestar a la segona pregunta es realitza una manometria esofàgica. Aquesta prova s'efectua amb una sonda molt prima que s'introdueix pel nas o per la boca fins a l'esòfag i mesura els moviments.

En algunes ocasions les radiografies amb contrast baritat, a més de l'endoscòpia i la manometria, també poden aportar dades interessants.

PER MILLORAR LES MOLÈSTIES

Tal com s'ha comentat anteriorment, per millorar les molèsties és imprescindible consultar el metge per establir un diagnòstic precís i buscar el tractament més adequat. Mentrestant, el pacient ha de seguir una dieta el més tova possible per facilitar el seu pas per l'esòfag, però no ha d'esperar a buscar l'ajuda del seu metge.

SÍMPTOMES IMPORTANTS QUE S'HAN DE CONSULTAR AL METGE

Sempre que hi hagi dificultat per empassar, sensació que el menjar es queda aturat a l'esòfag, regurgitació, o dolor al pit s'ha de consultar al metge. Una consulta a temps us pot estalviar molèsties i preocupacions.

TRACTAMENT

Malauradament no hi ha un tractament que curi definitivament l'acalàsia o els espasmes de l'esòfag, però sí alguns que us poden ajudar i aconseguir que els símptomes millorin o desapareguin gairebé del tot i es pugui portar una vida normal.

A l'acalàsia els tractaments van dirigits a obrir l'esfínter inferior de l'esòfag, que es troba tancat. Per a això s'han utilitzat quatre procediments diferents:

1. Medicines.
2. Dilatacions mitjançant endoscòpia.
3. Injeccions de toxina botulínica mitjançant endoscòpia.
4. Cirurgia.

Les **medicines**, com ara els nitrits o els blocadors del calci, obren parcialment l'esfínter esofàgic inferior a l'exercir un efecte relaxant sobre el múscul. Són els mateixos fàrmacs que s'utilitzen en l'angina de pit o en la hipertensió arterial perquè també relaxen els músculs d'artèries. No obstant això, el seu benefici sol ser escàs en l'acalàsia i només aconsegueixen una millora relativa i transitòria. Es poden utilitzar fins que es realitzi un tractament més definitiu.

Les **dilatacions** consisteixen en obrir l'esfínter esofàgic inferior mitjançant una petit pilota que s'introdueix a través d'un endoscopi i s'infla dins de l'esòfag. Els resultats, en general, són bons, però en un petit percentatge dels pacients pot aparèixer alguna complicació, especialment una perforació de l'esòfag que, en alguns casos, pot necessitar cirurgia d'urgència.

La **toxina botulínica** és un excel·lent relaxant muscular. Per això, quan s'injecta en l'esfínter esofàgic inferior aconsegueix que s'obri. El problema és que la seva acció és transitòria i a partir dels 6-10 mesos l'efecte desapareix. Sol realitzar-se quan no es pot realitzar dilatació o cirurgia, (generalment en pacients d'edat avançada o amb molt risc quirúrgic) o quan hi ha algun dubte en el diagnòstic.

La **cirurgia** per via laparoscòpica permet tallar i obrir l'esfínter esofàgic inferior amb mínimes incisions a la paret abdominal. La intervenció es complementa amb una altra tècnica, la funduplicatura perquè després no hi hagi reflux. En condicions normals el pacient només està ingressat unes 48-72 hores.

Tant amb la dilatació endoscòpica com amb la cirurgia els resultats solen ser favorables, encara que els pacients poden tenir certa dificultat per passar el menjar o episodis de dolor al pit en alguna ocasió. Després del diagnòstic i el tractament hauran de seguir controls periòdics pel metge especialista en Aparell Digestiu per tal de prevenir i diagnosticar el més aviat possible la reaparició dels símptomes.

En l'espasme esofàgic difús el tractament es realitza amb fàrmacs, i només en alguns casos està indicada la dilatació endoscòpica o la cirurgia.

WEBS D'INTERÈS:

Informació per a pacients de la Biblioteca Nacional de Medicina dels Estats Units (NIH).
Medline Plus (disponible en castellà):

<https://medlineplus.gov/spanish/esophagusdisorders.html>

Fundación Española del Aparato Digestivo. Informació per a pacients amb acalàsia:

<http://www.saludigestivo.es/es/enfermedades-digestivas/esofago/acalasia.php>